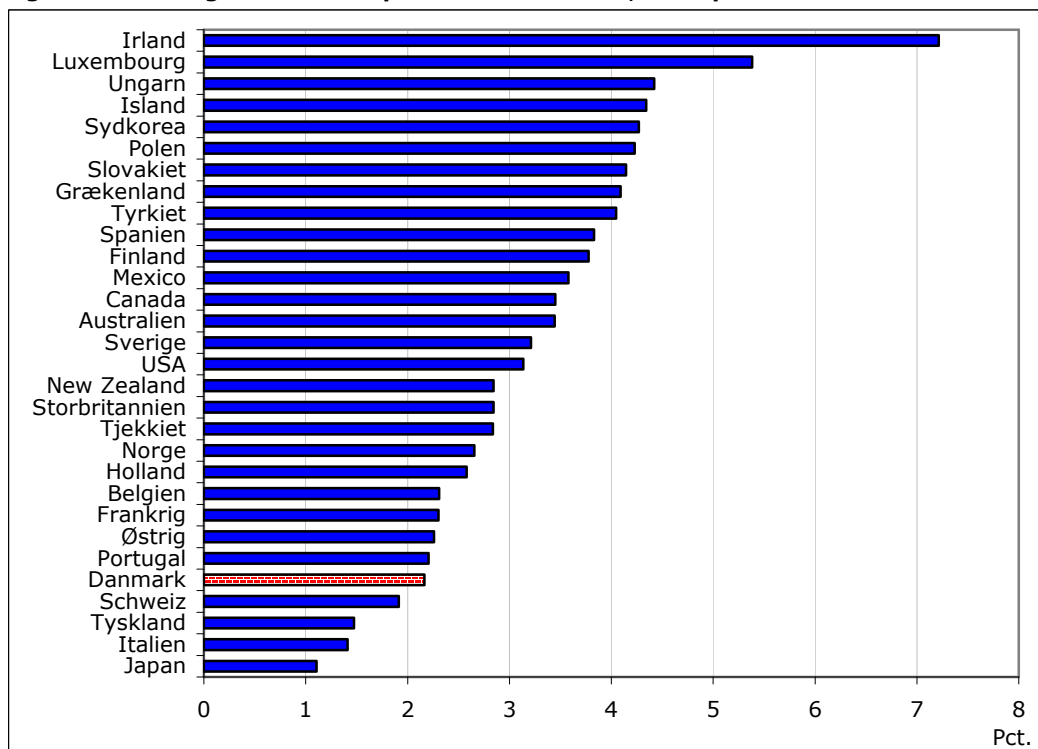

DANMARK HAR HAFT DEN 5. LAVESTE ØKONOMISKE VÆKST FRA 1996 til 2006

Ud af 30 OECD-lande har Danmark haft den 5. laveste vækst i BNP i tiårsperioden fra 1996 til 2006. Årsagen til dette er i høj grad, at danske beskæftigede har haft den 3. laveste produktivitetsvækst (målt ved produktionen pr. arbejdstime) i perioden. Fremadrettet kan produktiviteten øges ved deregulering, højere uddannelsesniveau samt ved privatiseringer. Også marginalskattelettelser kan øge produktiviteten. Danmark ligger i perioden i midterfeltet med hensyn til væksten i det samlede antal arbejdstimer. Det dækker over, at væksten i beskæftigelsen har været beskedent i perioden, mens arbejdstiden pr. beskæftiget er steget mere i Danmark end i noget andet OECD-land. Det skal bl.a. ses på baggrund af en lettelse i marginalsatten på arbejde siden midten af 1990'erne.

I tiårsperioden fra 1996 til 2006 har Danmark haft en relativt lav realvækst i BNP sammenlignet med de øvrige 29 OECD-lande. Væksten i faste priser har udgjort 2,2 pct., hvilket er den 5. laveste vækst i OECD. Vækstmæssigt overgår vi lande som er kendt for lavvækst det seneste årti, herunder Tyskland, Japan og Italien. Men lande som Sverige, Finland og Island har haft en betydelig højere vækst end Danmark.

Figur 1. Gns. årlig BNP-vækst i perioden 1996-2006, faste priser

Kilde: OECD

Der skal gøres opmærksom på, at Danmark i perioden har været begunstiget af en bytteforholdsforbedring. Med andre ord har priserne på dansk eksport udviklet sig relativt positivt i forhold til priserne på import¹. Det indebærer, at danskerne kan købe flere varer og tjenester for nationalindkomsten end den mængdemæssige udvikling tilsiger. OECD har vurderet, at denne effekt svarer til en BNP-vækst på 0,3 pct.point om året i perioden 1999-

¹ Economic Survey Sweden, 2007

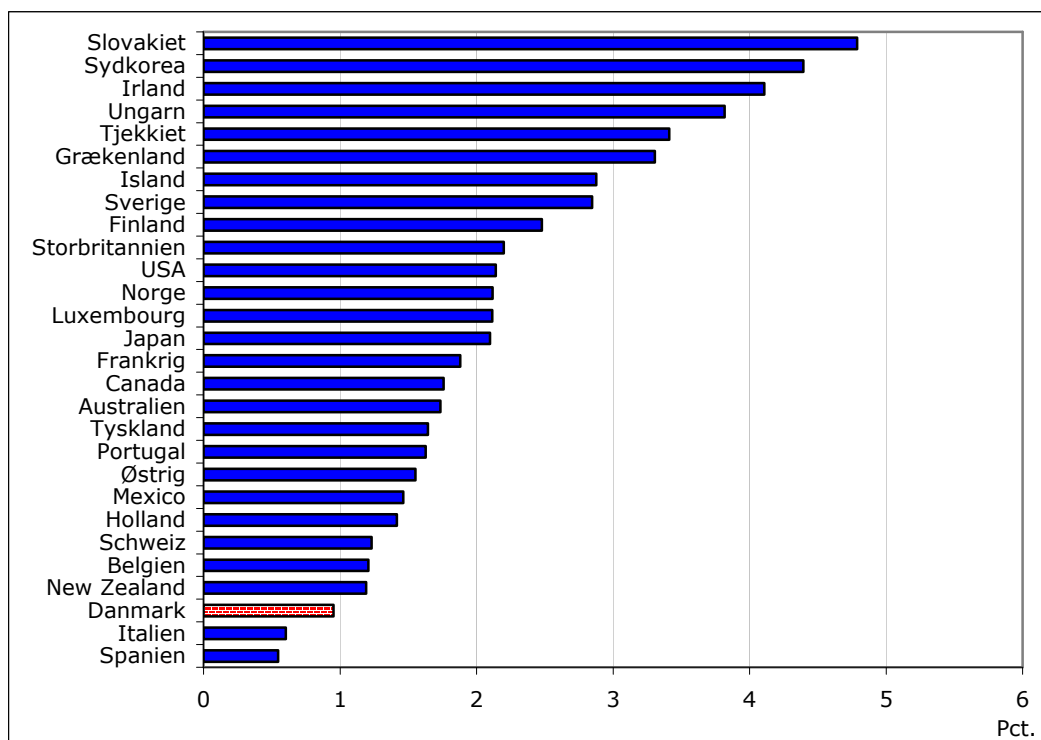
2005. I perioden 1987-98 svarer denne effekt til 0,1 point. Denne velstandseffekt kommer ud over mængdestigningen i figur 1².

Realvæksten i økonomien følger dels væksten i arbejdsproduktiviteten (dvs. produktionen pr. arbejdstime) og dels væksten i antallet af arbejdstimer.

Produktiviteten

Ses der på udviklingen i produktiviteten har Danmark den 3. laveste produktivitetsvækst ud af 28 OECD-lande. Produktivitetsvæksten udgør i perioden 0,9 pct. årligt i Danmark og det er kun Italien og Spanien, der har haft en lavere vækst.

Figur 2. Gns. årlig produktivitetsvækst i perioden 1996-2006

Note: Produktivitet er målt som BNP per arbejdstime. Pga. datamangel er Polen og Tyrkiet udeladt.

Kilde: OECD

På sigt vil der være sammenhæng mellem reallønsudvikling og produktivtetsudvikling. Hvis produktivtetsudviklingen gennem flere år er lav, vil det også for beskæftigede medføre en lav stigning i reallønnen.

Det skal bemærkes, at Danmark har en relativ stor offentlig sektor. I nationalregnskabet er der i den offentlige sektor definatorisk ikke produktivtetsfremskridt.³ Når der korrigeres for dette, ændres der ikke væsentligt ved billedet af den danske produktivtetsvækst, idet niveauet fortsat vil være blandt de lande med lavest vækst.

² Det skal bemærkes, at Dansk Industri i DI-indsigt 13. marts 2008 opgør, at bytteforholdet i 2007 forringes markant i forhold til 2006. Forringelsen i 2007 mere end opvejer hele gevinsten siden 1996.

³ Det skyldes, at produktionen (output) måles ved at opgøre omkostningerne (input) ved fremstillingen af serviceydelse. Dermed fås en parallel udvikling i input og output.

Væksten i produktiviteten kan øges på flere måder:

- 1) **Deregulering af økonomien så konkurrencen skærpes.** Det vil bidrage til at mindre effektive virksomheder lukker, fordi de udkonkurreres af mere produktive virksomheder. Det frigør arbejdskraft, der kan søge over i virksomheder med højere produktivitet (dermed øges timeproduktiviteten). Der kunne fx være tale om ophævelse af lukkeloven, liberalisering af spillemarkedet samt fjernelse af landbrugsstøtte.
- 2) **Privatisering af offentlige virksomheder og åbning af konkurrence fra private.** Videnskabelige undersøgelser finder, at private virksomheder på konkurrencemarkeder er 20-30 pct. mere effektive end offentlige monopoler⁴. Den teoretiske begrundelse for, at offentlige monopolvirksomheder er mindre effektive er, at de ofte er beskyttede for konkurrence fra private virksomheder. Derudover kan tilstedeværelsen af offentlige virksomheder på et marked afholde private virksomheder fra at gå ind på markedet (fordi de offentlige virksomheder kan blive beskyttet af politikerne). Herudover kan ejerne (politikere) af de offentlige virksomheder have andre præferencer end effektivitet.
- 3) **Større kapitalapparat vil øge produktionen pr. beskæftiget (produktiviteten).** Stigningen i kapitalapparatet kan fx ske, hvis det gøres mere attraktivt at investere i kapital. Det kan ske ved fx at sænke selskabsskatten.
- 4) **Import af højt kvalificerede udlændinge til det danske arbejdsmarked**
- 5) **Lavere marginalskat kan øge produktiviteten.** Videnskabelige studier⁵ finder, at en lavere marginalskat gør det mere attraktivt at arbejde mere effektivt (dvs. til en højere timeløn). Med en lavere marginalskat bliver det mere attraktivt at arbejde for at få en bonus, påtage sig ledelsesansvar eller transportere sig til et bedre betalt arbejde (til en højere timeløn, dvs. højere produktivitet). Lavere marginalskat og lavere skattetryk vil endvidere gøre det nemmere at tiltrække dygtige udlændinge, jf. ovenfor.
- 6) **Højere uddannelsesniveau i arbejdsstyrken** vil medføre højere produktivitet.

Antallet af arbejdstimer (delt op på beskæftigelse og arbejdstimer pr. beskæftiget)

Væksten i antallet af arbejdstimer i økonomien kan deles op på væksten i beskæftigelsen (antal personer i beskæftigelse) og timer pr. beskæftiget. Ses der på væksten i arbejdstimer under ét har den været lidt over middel i perioden. Det dækker over, at væksten i beskæftigelsen har været blandt de laveste, mens Danmark er det land i OECD, der har oplevet den største fremgang i arbejdstiden pr. beskæftiget.

Arbejdstid

Ses der på udviklingen i antallet af arbejdstimer pr. beskæftiget, ligger Danmark bemærkelsesværdigt godt, idet vi er det land der har oplevet den største stigning. Det kan bl.a. skyldes de marginalskattelettelser, der blev gennemført fra 1994 og frem. Disse marginalskattelettelser har gjort det mere attraktivt at arbejde ekstra. Fremgangen i arbejdstiden er sket på trods af, at velstandsfremgangen underliggende trækker i retning af mere fritid (man får mere råd til at holde fri). Virksomhederne har i perioden efterspurgt ekstra arbejdskraft og det har muliggjort stigningen i arbejdstiden.

Det skal bemærkes, at fremgangen i arbejdstiden pr. beskæftiget kommer fra et meget lavt udgangspunkt, og at Danmark fortsat har en lav arbejdstid pr. beskæftiget, svarende til den 6. korteste arbejdstid i OECD.⁶

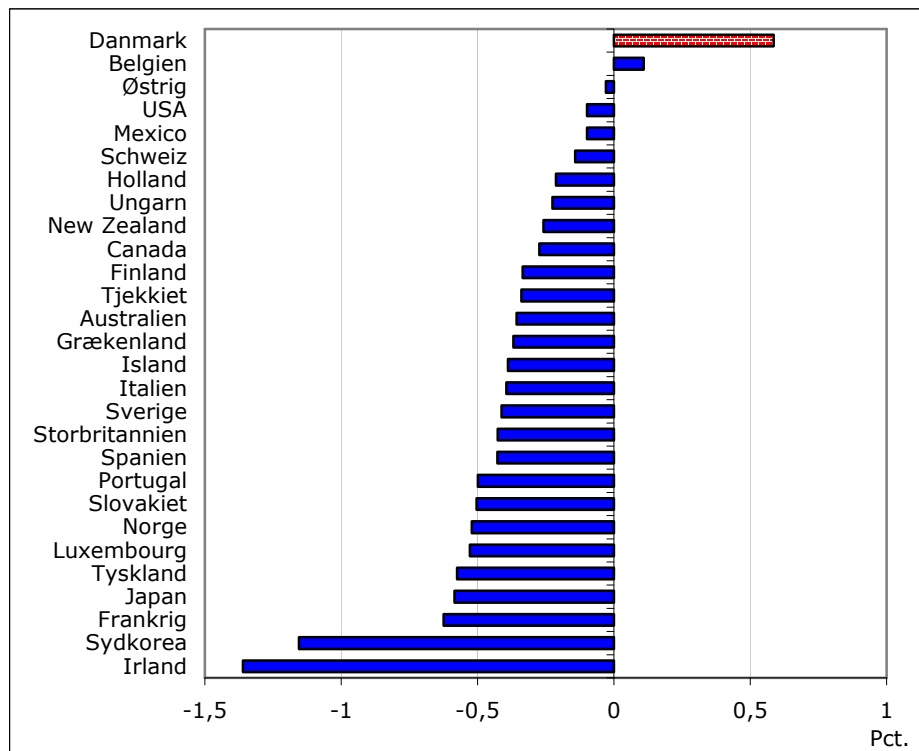
⁴ Christoffersen, Henrik, Martin Paldam & Allan H. Würtz (2007). Public versus private production and economies of scale. *Public Choice*, Vol. 130, pp. 311-328.

⁵ Se bl.a. Ljunge, Martin og Kelly Ragan (2005). "Labor supply and the tax reform of the century", Department of Economics, University of Chicago

⁶ Se CEPOS-notat: "Ekstra beskæftigelse svarende til 300.000 personer, hvis danskerne arbejdede lige så mange timer som OECD-gennemsnittet", 10. december 2007. http://www.cepos.dk/uploads/media/Arbejdstid_OECD_2007.pdf.

Dermed er der et fortsat potentiale for strukturelt at udvide arbejdstiden. Dette kan ske ved at gennemføre marginalskattelettelser.

Figur 3. Gns. årlig vækst i antal timer pr. beskæftigede i perioden 1996-2006

Note: Pga. datamangel er Polen og Tyrkiet udeladt

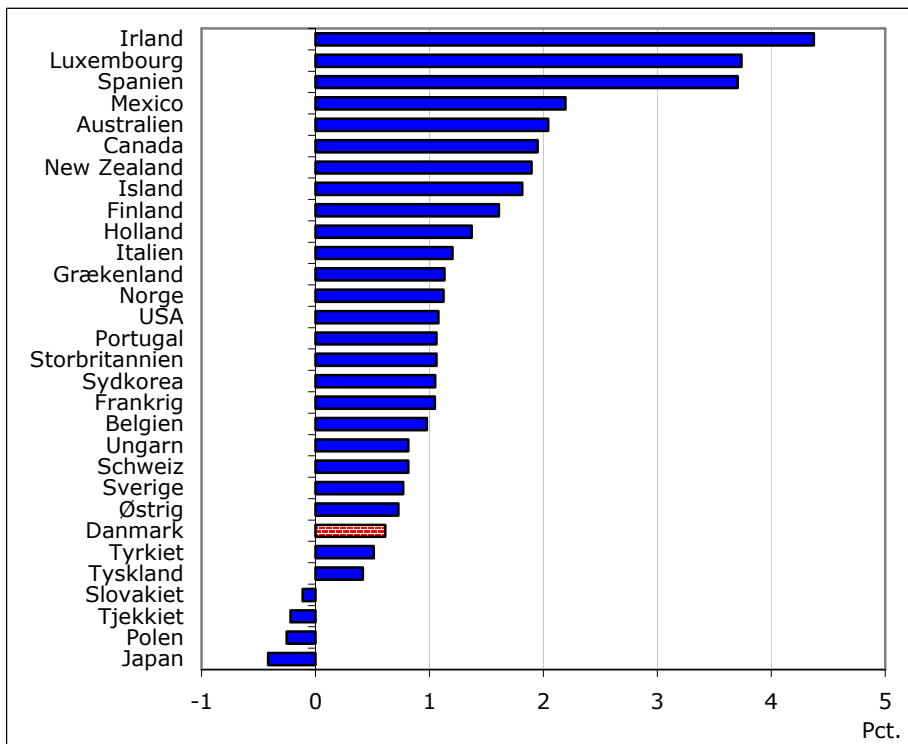
Kilde: OECD

Antal beskæftigede

Ses der på beskæftigelsen har Danmark i perioden haft den 7. laveste vækst. Den lave vækst skal dog ses på baggrund af, at udgangspunktet for beskæftigelsen var højt, idet Danmark i 1996 havde den 4. højeste beskæftigelsesfrekvens i OECD. I dag har Danmark den 3. højeste beskæftigelsesfrekvens. Der er dog fortsat et betydeligt potentiale for at udvide beskæftigelsen. Ses der på de 60-64 årige har Danmark en beskæftigelsesfrekvens i midterfeltet i OECD (15. plads). Såfremt tilgangen til efterlønnen bortfalder, øges beskæftigelsen med 100.000 personer (3 pct. fremgang i beskæftigelsen) ved fuld udfasning, og beskæftigelsesfrekvensen øges for de 60-64 årige fra 41 til 71 pct.⁷

⁷ Se CEPOS-notat: "200.000 personer ekstra i beskæftigelse ved stop for efterløn og forhøjelse af pensionsalder", 8. januar 2008. http://www.cepos.dk/uploads/media/Stop_for_tilgang_til_efterloen_8_jan.pdf.

Figur 4. Gns. årlig vækst i antal beskæftigede i perioden 1996-2006

Kilde: OECD